

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 13/06-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť M. Z., bytom T., zastúpeného ustanoveným advokátom JUDr. P. M., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na urýchlené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 13/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 13/02 pri rozhodovaní o žiadosti M. Z. o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 p o r u š i l právo M. Z. na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. M. Z. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Trnave p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. Z. v sume 6 815 Sk (slovom šesťtisícosemstopätnásť slovenských korún) na účet ustanoveného právneho zástupcu advokáta JUDr. P. M.

4. Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 6 815 Sk (slovom šesťtisícosemstopätnásť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti M. Z. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 13/06-11 z 11. januára 2006 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. Z., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného ustanoveným advokátom JUDr. P. M., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na urýchlené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 13/02.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním zo 4. apríla 2006, ako aj krajský súd vo vyjadrení zo 7. marca 2006 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný a po podaní obžaloby sa trestné stíhanie voči nemu viedlo na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 13 /02. Sťažovateľ bol od 25. februára 2001 vo väzbe. Podaním zo 14. augusta 2005 požiadal krajský súd o prepustenie z väzby. Svoju žiadosť odoslal krajskému súdu doporučené 16. augusta 2005 a do spísania sťažnosti (9. decembra 2005) podanej ústavnému súdu nebolo o jeho žiadosti krajským súdom rozhodnuté. Túto skutočnosť považuje za porušenie svojho základného práva vyplývajúceho z čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva krajským súdom v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, prikázal krajskému súdu konať o tejto žiadosti, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 50 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 6 815 Sk.

Z vyjadrenia krajského súdu zo 7. marca 2006 doručeného ústavnému súdu 10. marca 2006 vyplýva, že sťažnosť považuje za nedôvodnú.

Podľa obsahu spisu krajského súdu sp. zn. 1 T 23/02 žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 bola krajskému súdu doručená 17. augusta 2005. Žiadosť bola zažurnalizovaná v spise pod číslami listov 3865 - 3868. V čase doručenia žiadosti sa celý spis nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), a to od 21. júla 2005. Po vrátení spisu 26. augusta 2005 na hlavnom pojednávaní konanom 13. septembra 2005 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči predsedovi senátu a členom senátu a zároveň navrhol aj odňatie veci krajskému súdu so súčasným prikázaním veci inému súdu. Preto hlavné pojednávanie muselo byť hneď odročené (na 2. november 2005), pričom spis bol opäť predložený najvyššiemu súdu, a to 21. septembra 2005. Dňa 27. októbra 2005 bol spis vrátený z najvyššieho súdu, avšak bez rozhodnutia o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu senátu krajského súdu z 13. septembra 2005, ktorým tento rozhodol, že ani predseda senátu, ani jeho členovia nie sú z rozhodovania veci vylúčení, ako aj bez rozhodnutia o návrhu sťažovateľa na odňatie a prikázanie veci. Na hlavnom pojednávaní 2. novembra 2005 vzniesol námietku zaujatosti

obžalovaný G., pričom termín ďalšieho hlavného pojednávania bol určený na 16. december 2005 a spis bol 9. novembra 2005 opäť predložený najvyššiemu súdu. Najvyšší súd mal rozhodnúť o viacerých otázkach vrátane sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu krajského súdu z 13. septembra 2005, ktorým bolo rozhodnuté, že predseda senátu a jeho členovia nie sú vylúčení z pojednávania veci, a vrátane návrhu sťažovateľa z 13. septembra 2005 na odňatie a prikázanie veci. Najvyšší súd okrem iných uznesení uznesením sp. zn. 2 To 116/05 z 1. decembra 2005 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 13. septembra 2005 a uznesením sp. zn. 2 Ndt 40/2005 z 1. decembra 2005 neodňal trestnú vec krajskému súdu. Spis bol krajskému súdu vrátený 12. decembra 2005. Napokon krajský súd na hlavnom pojednávaní 19. decembra 2005 rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 tak, že tejto nevyhovel.

Podľa názoru krajského súdu je zrejmé, že po vrátení spisu krajskému súdu 26. augusta 2005 v dôsledku vzniesenia námietky zaujatosti sťažovateľom na hlavnom pojednávaní 13. septembra 2005 vznikla prekážka brániaca krajskému súdu rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005. O námietke sťažovateľa rozhodol najvyšší súd až 1. decembra 2005. Preto pokiaľ krajský súd následne hneď na hlavnom pojednávaní 19. decembra 2005 rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, označené základné právo sťažovateľa svojím postupom neporušil.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti žiada krajský súd, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Z repliky sťažovateľa z 28. marca 2006 vyplýva, že argumentáciu krajského súdu považuje za neakceptovateľnú.

V súvislosti s námietkou krajského súdu, podľa ktorej spis v čase doručenia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby 17. augusta 2005 nebol k dispozícii, lebo sa od 21. júla 2005 nachádzal na najvyššom súde, sťažovateľ odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej je povinnosťou súdu vyhotoviť odpis spisu, pokiaľ vo väzobnej veci je nútený spis zaslať inému orgánu, tak aby zaslanie spisu nebránilo rozhodovaniu

o väzbe. Pokiaľ krajský súd uvádza, že po vrátení spisu 26. augusta 2005 vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti sudcov na hlavnom pojednávaní konanom 13. septembra 2005, čím mal znemožniť rozhodnutie o žiadosti, sťažovateľ poukazuje na to, že krajskému súdu nič nebránilo, aby rozhodol o žiadosti na neverejnom zasadnutí v čase medzi 26. augustom a 13. septembrom 2005. K námietke krajského súdu, podľa ktorej najvyšší súd 27. októbra 2005 vrátil spis krajskému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti sudcov, sťažovateľ uvádza, že išlo o chybu krajského súdu, ktorý predložil spis najvyššiemu súdu 21. septembra 2005 „*chybne – nesprávne*“. Okrem toho poukazuje sťažovateľ na skutočnosť, že krajský súd na neverejnom zasadnutí senátu 2. novembra 2005 rozhodoval o predĺžení lehoty väzby. Potom pri dobrej vôli mohol rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby. V súvislosti s poukazom krajského súdu na to, že po vrátení spisu 12. decembra 2005 bezprostredne na hlavnom pojednávaní 16. a 19. decembra 2005 bolo o žiadosti rozhodnuté, sťažovateľ pripomína, že o žiadosti bolo rozhodnuté nie 16. decembra, ale 19. decembra, pričom krajský súd nemusel čakať na hlavné pojednávanie a mohol o žiadosti rozhodnúť už skôr na neverejnom zasadnutí.

II.

Zo žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 adresovanej krajskému súdu vyplýva, že bola doručená 17. augusta 2005 a zažurnalizovaná v spise ako čísla listov 3865 - 3868.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom na krajskom súde 19. decembra 2005 vyplýva, že popri rozsudku vo veci samej vyhlásil krajský súd aj uznesenie, ktorým žiadosť sťažovateľa a ďalších dvoch spoluobžalovaných o prepustenie z väzby zamietol. To isté vyplýva aj z písomného vyhotovenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T 13/02 z 19. decembra 2005.

Z prípisu krajského súdu sp. zn. Spr. 5010/0 z 29. decembra 2005 doručeného ústavnému súdu 4. januára 2006 vyplýva, že písomné vyhotovenie uznesenia krajského

súdu sp. zn. 1 T 13/02 z 19. decembra 2005 bolo stranám doručované (expedované) 27. decembra 2005.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím (...), má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že väzba má mať striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „à bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36).

Zo zhodných tvrdení účastníkov konania a z nepochybných dôkazov, ktoré má ústavný súd k dispozícii v spise, vyplýva, že sťažovateľova žiadosť o prepustenie z väzby zo 14. augusta 2005 bola krajskému súdu doručená 17. augusta 2005. Krajský súd o žiadosti rozhodol uznesením sp. zn. 1 T 23/02 z 19. decembra 2005, pričom písomné vyhotovenie uznesenia bolo doručované (expedované) krajským súdom 27. decembra 2005. To znamená, že konanie o žiadosti sťažovateľa trvalo celkom štyri mesiace a desať dní.

Podľa názoru sťažovateľa dobu rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby nemožno považovať za súladnú s požiadavkami na urýchlené rozhodovanie o väzbe v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Naproti tomu podľa názoru krajského súdu o žiadosti sťažovateľa nebolo možné rozhodnúť skôr z príčin, ktoré krajský súd nemohol ovplyvniť, a najmä vzhľadom na skutočnosť, že v čase doručenia žiadosti (17. augusta 2005) až do 26. augusta 2005 krajský súd nemal k dispozícii spis, lebo tento bol od 21. júla 2005 na najvyššom súde. Po vrátení spisu vznikla ďalšia prekážka, keďže na hlavnom pojednávaní konanom 13. septembra 2005 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti všetkých členov senátu krajského súdu, ktorí mali v jeho veci rozhodovať. Táto prekážka bola definitívne odstránená až 12. decembra 2005, keď sa spis vrátil z najvyššieho súdu spolu s uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o námietke zaujatosti členov senátu. Preto pokiaľ krajský súd následne 19. decembra 2005 o sťažovateľovej žiadosti rozhodol, urobil tak v objektívne najskoršom možnom termíne.

Podľa názoru ústavného súdu podstatu argumentácie krajského súdu nie je možné akceptovať.

Predovšetkým treba uviesť, že po vrátení spisu z najvyššieho súdu 26. augusta 2005 sa krajský súd rozhodol nariadiť hlavné pojednávanie na 13. september 2005, kedy zrejme hodlal rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa. Ešte pred tým, ako by tak mohol urobiť, však sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti členov senátu a podal aj sťažnosť proti uzneseniu, ktorým krajský súd námietke nevyhovel. Tým vznikla situácia, keď krajský súd o žiadosti sťažovateľa už rozhodnúť nemohol, pretože najprv muselo byť rozhodnuté najvyšším súdom o sťažnosti vo veci námietky zaujatosti.

Argumentáciu krajského súdu nie je možné akceptovať. Naopak, treba prisvedčiť sťažovateľovi tvrdiacemu, že krajský súd mohol o jeho žiadosti rozhodnúť ešte pred hlavným pojednávaním na neverejnom zasadnutí senátu, teda ešte pred 13. septembrom 2005. Takýto postup zo strany krajského súdu si vyžadovala práve skutočnosť, že bolo potrebné urýchlene rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa doručenej ešte 17. augusta 2005.

Nad rámec dosiaľ uvedeného poukazuje ústavný súd aj na ďalšiu skutočnosť.

Hoci tvrdenie, že spis v čase doručenia žiadosti sťažovateľa (17. augusta 2005) až do 26. augusta 2005 nebol k dispozícii, lebo bol predložený najvyššiemu súdu, zodpovedá skutočnosti táto však nemôže ísť na ujmu sťažovateľa, resp. jeho práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru. Opačný výklad by bol evidentným popretím tohto práva. Vzhľadom na povinnosť súdu rozhodovať o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby urýchlene, pokiaľ v prípadoch väzobných vecí vznikne potreba odoslať spis inému orgánu, musí súd zabezpečiť jeho kópiu. Týmto spôsobom sa dá dosiahnuť tak dôsledné dodržanie čl. 5 ods. 4 dohovoru, ako aj uspokojenie iných potrieb trestného konania. Preto skutočnosť, že krajský súd v čase medzi 17. a 26. augustom 2005 nemohol o žiadosti sťažovateľa rozhodnúť, musí byť pričítaná na jeho vrub (*mutatis mutandis* Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991, § 77).

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že krajský súd mal reálnu možnosť rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa vrátane doručovania písomného vyhotovenia uznesenia v lehote troch týždňov, čo by z hľadiska požiadaviek čl. 5 ods. 4 dohovoru a konkrétnych okolností daného prípadu bolo možné považovať ešte za akceptovateľné.

Podľa názoru ústavného súdu nedôsledný postup krajského súdu spočívajúci najmä v tom, že po vrátení spisu 26. augusta 2005 nenariadil termín neverejného zasadnutia ešte pred konaním hlavného pojednávania, ale tiež v tom, že pri odoslaní spisu najvyššiemu súdu 21. júla 2005 nevyhotovil jeho kópiu, je skutočnosťou, v dôsledku ktorej o žiadosti sťažovateľa nebolo rozhodnuté urýchlene.

Za uvedeného stavu skutočnosť, že sťažovateľ 13. septembra 2005 vzniesol nedôvodnú námietku zaujatosti členov senátu, a tým vyvolal potrebu rozhodovania najvyššieho súdu o tejto námietke, má už iba malý význam z hľadiska príčinnej súvislosti vo vzťahu ku vzniknutému následku. To isté platí aj o skutočnosti, že najvyšší súd musel 27. októbra 2005 vrátiť spis krajskému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, pričom spis musel byť 9. novembra 2005 opätovne predložený najvyššiemu súdu, odkiaľ sa vrátil po rozhodnutí o námietke zaujatosti až 12. decembra 2005, ako aj o skutočnosti, že po rozhodnutí o žiadosti 19. decembra 2005 bolo písomné vyhotovenie rozhodnutia doručované až 27. decembra 2006.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o dôvodnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 87/04).

Ústavný súd považoval za oprávnenú sťažovateľovu požiadavku o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v požadovanej výške 50 000 Sk. Pritom prihliadol na intenzitu porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorá bola veľmi vysoká. Vychádzajúc zároveň aj zo zásady spravodlivosti dospel k záveru o primeranosti tejto sumy (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľa zastupoval v konaní advokát JUDr. P. M., ktorý mu bol ustanovený uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 13/06-11 z 11. januára 2006. Za právne služby poskytnuté v tejto veci sťažovateľovi vyúčtoval advokát celkom sumu 6 815 Sk. V tejto sume je obsiahnutá odmena dvakrát 2 730 Sk za prevzatie a prípravu zastupovania vrátane porady so sťažovateľom vo väznici a za písomné vyjadrenie, ktorým došlo k úprave požadovaného znenia nálezu, ďalej dva režijné paušály po 164 Sk, cestovné osobným motorovým vozidlom značky Škoda Octavia za cestu z V. (sídlo advokáta) do L. (sídlo väznice) a späť v sume 481 Sk a napokon strata času dvakrát 273 Sk. Advokát priložil k vyúčtovaniu trov právneho zastúpenia príslušné doklady. Ústavný súd považoval vyúčtovanie advokáta za správne, a preto zaviazal kanceláriu ústavného súdu zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho advokáta čiastku 6 815 Sk a krajský súd nahradiť ústavnému súdu (body 3 a 4 výroku nálezu).

Požiadavke sťažovateľa, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať o žiadosti o prepustenie z väzby, nebolo možné vyhovieť, keďže v čase rozhodovania ústavného súdu krajský súd o tejto žiadosti už rozhodol (bod 5 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou nálezu“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2006